

BIZ BILMAGAN “FRANSIYA“

Uzoqjonova Moxinur Diyorbek qizi

Student of Andijan State Pedagogical Institute

Annotatsiya: Ushbu maqolada Fransiyaning millati, urf-odati, ta’lim tizimi hamda qiziqarli malumotlar keltirilib o‘tilgan. Bunday ma’lumotlarni ko‘rib hatto hayron qolishingiz ham aniq.

Kalit so‘zlar: Frasiya, davlatlar, til rovoji, department, til jilosi, rasmiy til.

Bilamizki, Fransiya dunyoning rivojlangan davlatlaridan biridir. Ushbu davlat ma’muriy jihatdan 22 region (viloyat), 96 departamentga bo‘lingan. Fransiya — respublika, tarixda xonlik bo‘lgan. Davlat tili fransuz tili. Bu til dunyodagi eng jozibali til hisoblanadi.

Fransuz tili—[hindyevropa tillari](#) oilasining [roman](#) guruhiga mansub til; [Fransiya](#), Fransiya Gvianasi, Kongo Demokratik Respublikasi, Kongo Respublikasi, Kot d’Ivuar, Mali, Markaziy Afrika Respublikasi, Niger, Senegal, Togo, Chad davlatlarining rasmiy tillaridan biri. Italiya va AQShning belgili xududlarida ham tarqalgan. Fransuz tilida so‘zlashuvchilarning umumiy soni 100 mln. kishidan iborat va u [BMTning](#) rasmiy va ishchi tillaridan biri [1].

Asosiy lahjalari: fransuzcha (hozirgi Fransuz tilining tarixiy negizi), shimol (Belgiyadagi normand, pikard, vallon va boshqalar), g‘arbiy (anjuy, gallo va boshqalar), janubiy-g‘arbiy (puatevin), markaziy, janubiy-sharkiy (burgund, franskont), sharkiy (lotaringiya, shampan), frankprovansal.

Dastlabki yozma yodgorliklari VIII- IX asrlarga mansub [2].

Bunda so‘zlarning morfologik jihatdan o‘zgarishlikka moyilligi kuzatiladi. Bir qancha fannatik ma’nolar (jins, son, shaxs)ning ifodalanishi ko‘pincha sintaksis sohasiga ko‘chiriladi, yordamchi so‘zlar keng qo‘llanadi. Fe’l sohasida 4 mayl, 3 nisbat va keng tarmokli zamon shakllari mavjud. Leksikasida gallardan shakllanib qolgan so‘zlardan tashqari franklar tilidan saqlanib qolgan muayyan qatlam ham mavjud. Fransuz tili rivojida adabiy lotin tili katta ro‘l o‘ynagan; undan ko‘plab so‘zlar, so‘z yasash qoliplari, sintaktik tuzilmalar o‘zlashgan [7].

Yuqoridagi ma’lumotlarga qo‘shimcha tarzda quyidagi onlayn resurslardan jamlangan qiziqarli ma’lumotlarni ham keltirib o‘tamiz.

✓ Ko‘plab fransuz ayollari va qizlari agar restoranda ular uchun erkak kishi to‘lasa buni o‘zlariga nisbatan haqorat deb bilishadi [8].

✓ Fransiyada yakshanba kuni barcha magazinlar, savdo markazlari yopiq bo‘ladi.

✓ Haftaning yakshanba va dushanba kunlari banklar yopiq bo‘ladi.

✓ Fransuzlar doim o'zlarini boshqarib turgan hukumatdan norozi bo'lib yurishadi. Biror fransuz bilan suhbatlanganda yoki ularning o'zlarining suhbatini guvohi bo'lganda ular davlat siyosati haqida doim tanqid [6].

✓ Fransuzlar Yevropada eng kam ishlaydigan xalq hisoblanadi.

✓ Fransiyada yoshi katta insonga jamoat transportida joy bersangiz, ular buni o'zlariga nisbatan haqorat deb qabul qilishlari mumkin.

✓ Fransuzlar o'rtacha umr ko'rish yoshi Yevropada eng kattadir. Iy fikrda bo'lishadi va odatda ulardan siyosat haqida yaxshi gap eshitish qiyin.

✓ Fransuzlar fransuz tilidan boshqa tilda so'zlashishni xush ko'rishmaydi. Fransuzlar ingliz tilida juda yomon so'zlashishadi va ular ingliz tilini fransuzchaga o'xshatib buzib talaffuz qilishadi. Fransuz radio va televideniya bo'lsa ingliz tilidagi film, amerikancha qo'shiq va shu kabi xalqaro san'at mahsulotlariga limit qo'yilgan [10].

✓ Fransiyada issiq ichimlik sifatida eng ko'p kofe iste'mol qilinadi, undan keyin ikkinchi o'rinda choy turadi.

✓ Fransiyada dunyoda adabiyot bo'yicha eng ko'p Nobel mukofotini qo'lga kiritgan davlat hisoblanadi [5].

✓ Fransuz adabiyoti Jahon adabiyoti tarixida eng yetakchi deb tan olingan.

✓ 1789-yil, fransuz revolyutsiyasidan so'ng Fransiyada dunyodagi ilk inson huquqlari deklaratsiyasi yozilgan.

✓ Fransiyada kashf qilingan eng yirik narsalar safiga havo shari, suv osti kemasi, parashyut, sharikli ruchka, kino, fotoapparat, multiplikatsiya, tez tibbiy yordam mashinasi kabi 100 lab kashfiyotlar kiradi va shuning uchun ham fransuz olimlarining jahon ilm-fani taraqqiyotiga qo'shgan hissasi bebahodir [12].

✓ Fransiyada dunyoda moda va parfyumeriya poytaxti sifatida tan olingan.

✓ Oq libosda turmushga chiqish urf-odatini Fransiyada paydo bo'lib, fransuzlar 1499-yildan beri ushbu urf-odatni nafaqat davom ettirishdi, balki uni butun dunyoga yoyishdi [4].

✓ Fransiya hududida eng ko'p qasr bor davlat hisoblanadi. Fransiya hududida umumiy 4969 ta saroy bor.

✓ Fransiyada tibbiyot xodimlari tomonidan sog'liq uchun kuniga erkaklarga uch stakan, ayollara ikki stakan vino tavsiya etilgan. Hatto DAN xodimi bu uchun sizga jarima solmaydi [13].

✓ Fransiyada kechki soat to'qqizdan keyin biror bir magazin, hatto apteka ham ishlamaydi. Faqat Fransiyada yashaydigan arab yoki turk immigrantrlari tomonidan ochilgan do'konlar bundan mustasno.

✓ Fransiya dunyodagi eng katta turistik davlat bo'lib, bu yerga bir yilda 80 million turist tashrif buyiradi. Fransiya aholisining o'zi 65 million ekanligini hisobga olsak bu juda katta raqamdir.

✓ Fransuzlar bir yilda aholi boshiga o‘rtacha 67 kilogramm non yeydi, ular Yevropada eng ko‘p non iste‘mol qiladigan xalqdir.

✓ Parijdagi eng katta kasalxona Avicenne ya‘ni Ibn Sino nomi bilan nomlangan.

✓ Fransiya bu san‘at va madaniyat mamlakatidir. Bu yerda balet, gotika, kino, shanson yaratilgan.

✓ Fransiya davlatining milliy devizi “Ozodlik, Tenglik, Birodarlik!” dir [3].

✓ 1-aprel kulgu bayrami ilk marta Fransiyada nishonlangan. Fransuz hazillari haqida tarixdagi eng kulguli voqea 1915-yil birinchi Jahon urushi davrida sodir bo‘ladi.

✓ Butun dunyoga mashhur Luvr muzeyi faqatgina 1793-yildagina muzey deb e‘lon qilingan, ungacha muzey binosi qirol oilasining saroyi bo‘lib, qurilish tarixi – asrga borib taqaladi.

✓ Fransuz talabalari dars davomida savollarga javob berishga majbur emas. Odatda Oliy O‘qub yurtlarida faqat leksiya bo‘lib, yakunda imtixon bo‘ladi, bizdagi kabi ularda seminarlar bo‘lmaydi [14].

✓ Talabalar uchun juda ko‘plab imkoniyatlar yaratilgan. Masalan, ular uchun maxsus restoranlar bo‘lib, u yerda 4 narsadan iborat bo‘lgan menu – salat, desert, issiq ovqat, non bor yo‘g‘i uch yevro turadi va ovqatlar juda sifatli. Talabalarga spendiya ularning bahosiga nisbatan emas, aksincha ijtimoiy kriteriya ya‘ni talabaning daromadi, ota-onasining daromadidan kelib chiqib beriladi [2].

✓ Fransuzlar Yevropa ittifoqida eng ko‘p uxlaydigan va ovqatlanishga eng ko‘p vaqt ajaratadigan xalqdir. Fransuzlar bir kunda o‘rtacha 9 soat uxlashadi. Fransuz ishxonalarida ko‘pincha tushlik uchun ajratilgan vaqt soat 12-00 dan 14-00gacha. Fransuzlar hazillashib bazida “Biz ishlash uchun yashamaymiz, aksincha yashash uchun ishlaymiz” deb hazillashishadi.

✓ Bugatti mashinasi Fransiyaning Elzas regionida Strasburg shahridan uzoq bo‘lmagan joyda ishlab chiqariladi.

✓ Fransuzlar dunyoda eng ko‘p sayohat qiladigan millat bo‘lib, 2013-yilda O‘zbekistonga eng ko‘p turist aynan Fransiyadan tashrif buyurdi.

✓ Fransiya – romantika, sevgi-muhabbat mamlakati [1].

✓ Mamlakat nomi german qabilasi vakillari franklar nomidan kelib chiqqan. "Frank" so‘zi "erkin"degan ma‘noni anglatadi.

✓ Fransiya mamlakatlakati bilamizki turizm bo‘yicha yetakchi hisoblanadi.

✓ Fransiya shiori 1789-yildagi Buyuk inqilob davrida paydo bo‘lgan "Liberté, Egalité, Fraternité" (ma‘nosi – “Erkinlik, tenglik, birodarlik”)ni hozir hamma joyda uchratish mumkin.

✓ Fransuzlar aholi jon boshiga sharob iste‘mol qilish bo‘yicha birinchi o‘rinni egallaydi. Fransuzlarda 450 dan ortiq sharob turlari mavjud.

✓ Fransiya aholi jon boshiga yadro qurollari soni bo‘yicha dunyoda birinchi o‘rinni egallaydi. Undan keyin Yaponiya va AQSh turadi [9].

- ✓ Fransiyada har kuni ikkita oshpazlik kitobi nashr qilinadi.
- ✓ XVIII asrda kartoshka Fransiyada o‘lat tarqatuvchi mahsulot hisoblangan.
- ✓ 39 Fransuzlar eng depressiv xalq hisoblanadi.
- ✓ Fransiya "Erkinlik, Tenglik, Birodarlik" shiorining ramzidir.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. «BILIM», 2004.— 304 b.
2. Mirzakarimova M. EFFECTIVENESS OF STUDENTS'ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT THROUGH CLIL TECHNOLOGIES //Академические исследования в современной науке. – 2023. – Т. 2. – №. 8. – С. 92-94. Retrieved from <http://www.econferences.ru/index.php/arims/article/view/5122>.
3. Mirzakarimova M. M. The Necessity to Develop Students’ Entrepreneurial Skills in English Classes //Telematique. – 2022. – С. 7128-7131. Retrieved from <https://provinciajournal.com/index.php/telematique/article/view/984>.
4. Мирзакаримова М. М. ESSENTIAL COMPOSITION OF ENTREPRENEURSHIP FUNCTIONAL LITERACY //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL JOURNAL “INNOVATION TECHNICAL AND TECHNOLOGY”. – 2020. – Т. 1. – №. 1. – С. 63-65.
5. Madaminjonovna M. M. Umumta’lim fanlarini tadbirkorlikka yo ‘naltirib o ‘qitish tizimi //Science and Education. – 2020. – Т. 1. – №. 4. – С. 97-103.
6. Madaminjonovna M. M. Zamonaviy sharoitlarda umumta’lim fanlarini tadbirkorlikka yo ‘naltirib o ‘qitish tizimi //Science and Education. – 2020. – Т. 1. – №. 4. – С. 216-222.
7. Madaminjonovna M. M. Innovative Methods and Tools for Developing Students' Entrepreneurial Skills Using CLIL Technologies //International Journal of Human Computing Studies. – 2023. – Т. 5. – №. 3. – С. 15-17. Retrieved from <https://journals.researchparks.org/index.php/IJHCS/article/view/4083>.
8. MADAMINJONOVNA M. M. XORIJIY TILLARNI TADBIRKORLIKKA YO ‘NALTIRIB O‘QITISHNING DIDAKTIK ASOSLARI //Nova. Pub. – 2022. – С. 1-128.
9. Mirzakarimova M. CLIL TEXNOLOGIYALARI VOSITASIDA O‘QUVCHILARNING TADBIRKORLIK KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION METOD VA VOSITALAR //Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi. – 2023. – №. 6. – С. 410-415. Retrieved from <https://research-edu.com/index.php/namdu/article/view/309>.
10. Mirzakarimova M. M. et al. Pedagogik mahoratning shakllanishi va rivojlanishi //Science and Education. – 2024. – Т. 5. – №. 3. – С. 264-269. Retrieved from <https://www.openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/6821>.

11. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonova, M. D. qizi. (2024). O'qituvchining muomala madaniyati. *Science and Education*, 5(4), 278–282. Retrieved from <https://opscience.uz/index.php/sciedu/article/view/6917>.
12. Madaminjonovna M. M. et al. ECOLOGICAL-VALEOLOGICAL CULTURE IN THE "MAN-NATURE-SOCIETY" SYSTEM //Web of Teachers: Inderscience Research. – 2024. – T. 2. – №. 5. – C. 51-55.
13. Uzoqjonova, M. (2023). Tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM ta'limi tizimi. *Science and Education*, 4(9), 344–347. Retrieved from <https://www.opscience.uz/index.php/sciedu/article/view/6297>.
14. Uzokjonova, M. (2023). STEAM technology and the importance of gamification in it. *Science and Education*, 4(10), 365–368. Retrieved from <https://www.opscience.uz/index.php/sciedu/article/view/6361>.